

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

Životna sredina i održivi razvoj: Čemu to služi i kako radi?

Da bismo uopšte opstali na ovoj planeti, potrebno je da promenimo odnos prema sredini u kojoj živimo, a da bismo nastavili sa daljim razvojem, neophodno je da to činimo na održiv način. Za početak, hajde da se upoznamo sa osnovnim terminima.

Šta je uopšte životna sredina?

Kao što ljudi retko prave razliku između vremena i klime, često se dešava da ne prave razliku između ekologije i životne sredine. Reč je o dva srodna, ali ne i identična pojma. Ekologija je prirodna nauka, grana biologije, koja proučava međusobni odnos živih bića kao i njihov odnos sa okolinom. Za razliku od toga, zaštita životne sredine je multidisciplinarna nauka koja proučava uticaj čoveka na okolinu. Tako na primer, one istražuje zagađenje vazduha, voda ili prirode i pronalazi rešavanja za probleme koje nastaju čovekovim delovanjem.

Ukoliko želiš da se obrazuješ u oblasti ekologije, na Biološkom fakultetu Univerziteta u Beogradu postoji program osnovnih i master studija koji ti nudi tu mogućnost.

Programi osnovnih i master studija u vezi sa životnom sredinom dostupni su na nekoliko fakulteta Univerziteta u Beogradu (Fakultet političkih nauka, Pravni fakultet, Geografski fakultet, Fakultet bezbednosti i dr), ali i na drugim univerzitetima u Srbiji (Fakultet zaštite na radu u Nišu, Fakultet tehničkih nauka u Novom sadu itd).

Zašto je važno da brinemo o životnoj sredini?

Ne treba da postaneš ekolog ili da imaš diplomu bilo kog fakulteta da bi se starao/la o životnoj sredini. Promenom naizgled bezazlenih svakodnevnih navika, možeš da doprineseš globalnoj borbi protiv klimatskih promena i sprečiš dalju degradaciju životne sredine. Svaki doprinos se računa, bilo pojedinačan, bilo udružen.

BOŠ, na primer, kao udruženje građana, prati i analizira zakone, strateška i planska dokumenta i druga dokumenta javnih politika koja uređuju različite oblasti životne sredine. Ako znamo da je vazduh u skoro svim gradovima u Srbiji zagađen, to znači da su nam potrebni propisi koji bi adekvatno regulisali ovu oblast i uticali na to da dišemo čistiji vazduh i unapredimo kvalitet života svih građana. Učestvujemo u javnim raspravama, dajemo podršku drugim organizacijama i sprovodimo

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovideno od strane:

Dokument je proizveden u okviru Platforme "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Za više informacija molim vas kontaktirajte info@sdgs4all.rs

ODRŽIVI
RAZVOJ
ZA SVE

zajedničke inicijative jer znamo koliko je važno da mere koje vlasti donose (u naše ime) budu primerene i zaista rešavaju postojeće probleme.

Mladi su važni

Zaštitom životne sredine treba da se bave svi. Kada kažemo svi, istovremeno mislimo i na tebe i na još 7,8 milijardi ljudi na svetu. Mislimo i na druge organizacije, kompanije, državne institucije i međunarode organizacije.

Glas mlađih generacija je posebno važan imajući u vidu da su problemi u vezi sa životnom sredinom i klimatskim promenama međugeneracijski i da će odluke koje se donose danas značajno odrediti način života ove, naredne i svih budućih generacija.

Istorija svedoči da su mladi često bili nosioci velikih društvenih promena. Od anti-ratnih protesta, preko demonstracija protiv autoritarnih vlasti, oni su često u prvim redovima borbe za pravednije i bolje društvo. Bilo da je to zbog njihovih snažnih ubeđenja i spremnosti da se za njih bore, velikog socijalnog kapitala i široke mreže kontakata, mladi imaju snažan potencijal da zagovaraju i utiču na društvene promene.

Krajem maja, na inicijativu osmoro tinejdžera, [Savezni sud u Australiji je zabranio](#) ministarki zaštite životne sredine da odobri proširenje rudnika uglja jer je dužna da zaštiti njih i svu decu Australije od posledica koje će im naneti klimatske promene. Da aktivizam mladih ima rezultata ne potvrđuje samo ova priča, već i daleko poznatiji primer mlade Šveđanke, Grete Tumberg, rodonačelnice globalnog klimatskog pokreta školaraca pod sloganom „Petkom za budućnost“. Ona je postala simbol aktivizma mladih u zalaganju za odlučniju borbu protiv klimatskih promena i očuvanje životne sredine. Ne samo da postoji potreba da se mladi uključe u bavljenje ovim problemima, već njihova zalaganja daju ozbiljne rezultate i ostvaruju značajan uticaj.

Važno je da svi učestvujemo i da promenimo odnos prema prirodi. Međutim, to ne znači da treba da prestanemo sa korišćenjem njenih resursa, već je potrebno da to činimo na racionalniji način. Da bi dalji razvoj društva bio moguć i optimalan, treba da ga posmatramo iz ugla održivosti.

Šta je to održivi razvoj?

Održivi razvoj je model razvoja društva (bez obzira da li se ono posmatra globalno i važi za sve države na svetu, ili lokalno, na nivou neke mikro zajednice kao što je grad ili opština) koji podrazumeva ekonomski

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Dokument je proizveden u okviru Platforme "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Za više informacija molim vas kontaktirajte info@sdgs4all.rs

napredak koji ne ugrožava životnu sredinu, podstiče jednakost među ljudima, uzima u obzir jednakost polova, radna prava, zdravlje i blagostanje ljudi itd. Održivi razvoj je razvoj koji je optimalan, te koji ne šteti jednoj dimenziji na račun neke druge.

Na primer, održivi razvoj ne dozvoljava ostvarivanje ekonomske koristi ako će ona uticati na zagađenje vazduha ili vodenih tokova, odnosno, bilo kog segmenta životne sredine. Takođe, u okviru ove ideje, profit se ne sme sticati ni nauštrb ljudskih prava. Pa tako, na primer, ako neka kompanija želi da posluje održivo, ona treba da ima za cilj, pored ostvarivanja profita, i poštovanje radnih prava i transparentno upravljanje. Ovo, svakako, ne znači da je ekonomska komponenta održivog razvoja najmanje važna. Naprotiv, radi se o tome da su sve tri dimenzije (ekonomska, socijalna i dimenzija životne sredine) jednake i neizostavne.

Iako je održivi razvoj definisan još u 20. veku, danas se on najčešće vezuje za *Agendu 2030*. To je dokument koji je usvojen od strane Ujedinjenih nacija 2015. godine i predstavlja viziju „kako želimo da svet izgleda 2030. godine“, odnosno kako da se nosimo sa aktuelnim globalnim izazovima kao što su klimatske promene, siromaštvo i glad, sukobi u svetu (od kraja 2019. godine i pandemija koronavirusa).

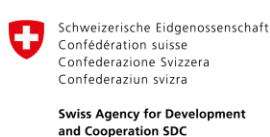
Jedan od ključnih principa ovog dokumenta jeste „da niko ne bude zapostavljen“, odnosno pokušaj da se ostvari prosperitet za sve i da se interesi svih društvenih grupa (kao što su mladi, nezaposleni, Romi, LGBT zajednica itd) računaju. Ona se sastoji od 17 ciljeva održivog razvoja/oblasti koji sadrže 169 konkretnih ciljeva – šta je tačno planirano da se ostvari do 2030. godine. Od 17 ciljeva održivog razvoja,

BOŠ prati 6 koji se odnose na životnu sredinu. Više o njima možeš da pročitaš u našoj publikaciji [„Reč, dve o održivom razvoju“](#).

Agendu je potpisalo i usvojilo 193 države sveta i na taj način su se obavezale da će prilikom vođenja svojih država uzimati u obzir ove globale ciljeve i prioritete koje su zajednički definisali. Međutim, malo toga možemo da ostvarimo delujući na nacionalnom ili globalnom nivou. Zato je važno da „mislimo globalno, a delujemo lokalno“, odnosno da svako od nas u svojoj zajednici učini male pomake ka dostizanju održivog razvoja kako bi ovaj ambiciozni plan postao naša stvarnost.

Kako to izgleda u praksi na lokalnom nivou u Srbiji?

Uzmimo za primer Sremske Karlovce. To je mali vojvođanski grad koji ima veliki turistički potencijal. Ako bismo obraćali pažnju samo na ekonomsku komponentu razvoja, nastojali bismo da ostvarimo

Sprovedeno od strane:

Dokument je proizveden u okviru Platforme "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Za više informacija molim vas kontaktirajte info@sdgs4all.rs

ODRŽIVI RAZVOJ ZA SVE

najveći mogući prihod od turizma, što bi ostavilo negativne posledice na neke druge segmente društva. Međutim, ako uključimo i socijalnu dimenziju (obrazovanje, zdravlje, ljudska prava, jednakost polova itd) i dimenziju životne sredine (zaštita prirode, kontrola industrijskog zagađenja, upravljanje otpadom itd), onda ćemo voditi računa da razvoj turizma ne utiče negativno na zaštićena prirodna područja, odnosno da ponašanje izletnika ne remeti životnu sredinu (da se ne gomila otpad, da se ne proizvodi nedozvoljena buka itd).

Bez zdrave i očuvane životne sredine nema ni razvoja, a nema ni života. Svaka država, region, svaki grad, svako mesto na svetu treba svoj razvoj da planira tako da negativni uticaji na životnu sredinu budu minimalni. Tek kada čovečanstvo u celini bude vratilo prirodi bar onoliko koliko od nje uzima, moći ćemo da vodimo uravnotežen život. Homo sapiens je na ispitu. Potrebno je da opravda svoj naziv i ubuduće donosi razumne odluke koje će biti garant održivoj budućnosti.

Nina Cvetanović i Lazar Jovčić

Izradu ovog dokumenta omogućile su vlade Švajcarske i Nemačke. Ovaj dokument ne predstavlja nužno zvaničan stav vlada Švajcarske i Nemačke, kao i GIZ.

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC

Sprovedeno od strane:

Dokument je proizveden u okviru Platforme "Održivi razvoj za sve", koji podržavaju vlade Švajcarske i Nemačke, a implementira Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH.

Za više informacija molim vas kontaktirajte info@sdgs4all.rs